Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 24 Tachwedd 2020

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl: Adroddiad Cyllid (mis Hydref 2020/21)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2020/21. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2020/21.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2020/21 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £208.302 miliwn (£198.538 miliwn yn 19/20). Rhagwelir y bydd gorwariant o £5.492 miliwn (£5.107miliwn fis diwethaf) ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol. Nid yw'r gorwariant hwn yn cyfrif unrhyw grant 'colli incwm' ar Chwarter 2 (hawliad o £3.233 miliwn wedi'i gyflwyno) nac unrhyw hawliadau eraill. Amlinellir cefndir y

risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6 ac Atodiad 2, sydd hefyd yn nodi'r gorwariant gros.

Roedd cyllideb 2020/21 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn fel y nodir isod:

- Nodwyd arbedion corfforaethol yn ymwneud â'r adolygiad actiwaraidd pob tair blynedd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2 filiwn)
- Arbedion ysgolion o 1% (£0.692 miliwn)
- Arbedion ac arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau (£1.756 miliwn)

Mae'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni. Ar ben hyn, dynodwyd £1.086 miliwn o'r arbedion gwasanaeth yn wreiddiol fel arbedion sydd eisoes wedi'u gweithredu.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

Effaith y Coronafeirws - Mae'r strategaeth fyrdymor bresennol o weithio gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau cyllid sylweddol a fanylwyd mewn adroddiadau blaenorol: Mae system o hawliadau gwariant misol a hawliadau colli incwm chwarterol wedi'i sefydlu. Yn sgil y cyfnod clo diweddar mae'n bosibl na fydd y £264 miliwn a gyhoeddwyd ym mis Awst yn ddigon ond rydym yn gweithio gyda CLILC a Llywodraeth Cymru i sicrhau bod y sefyllfa'n cael ei monitro'n agos.

Mae'r tabl isod yn crynhoi sefyllfa'r hawliadau gwariant ar gyfer CSDd. Mae'r golofn 'Yn cael eu dal' yn nodi eitemau y mae LlC yn gofyn am fwy o wybodaeth yn eu cylch:

Mis	Cyfanswm Hawliad Gwreiddiol	Gwrthodwyd	Addasiad y mis blaenorol	Daliwyd	Taliad rhannol (50% o gostau TGCh)	Hawliad net a dalwyd hyd yma
Mawrth 2020	£61,701	£0	£0	£0		£61,701
Ebrill 2020	£666,927	0	(£8,865)	£0		£658,062
Mai 2020	£1,200,170	(£22,377)	(£54,538)	(£135,778)		£987,477
Mehefin 2020	£1,027,489	(£14,586)	(£1,301)	(£158,614)	(£14,640)	£840,950
Gorffennaf 2020	£608,569	0		(£248,013)		£360,556
Awst 2020	£449,370		£433,376			£882,746
Medi 2020	£753,407					£753,407
Cyflwynwyd hyd yma	**£4,767,633**	**(£36,963)**	**£371,274**	**(£542,405)**	**(£14,640)**	**£4,544,899**
Cyfanswm	**£4,767,633**	**(£36,963)**	**£371,274**	**(£542,405)**	**(£14,640)**	**£4,544,899**

Mae’r tabl isod yn crynhoi’r sefyllfa ynglŷn â’r hawliadau colli incwm chwarterol. Nid yw Chwarter 2 wedi bod drwy’r Panel a’r broses gymedroli a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru eto.

Chwarter	Cyfanswm hawliad gwreiddiol	Gwaharddwyd (Cefndy)	Daliad (Addysg)	Gwaharddwyd (HRA)	Daliad 50% Cynllunio ac ati	Hawliad Net wedi’i addasu	Talwyd gan LlC
Colli Incwm Ch1	£4,007,786	(£74,999)	(£523,270)	(£131,960)	(£86,050)	£3,191,507	(£3,191,507)
Colli Incwm Ch2	£3,232,679					£3,232,679	£0
Cyfanswm	**£7,240,465**	**(£74,999)**	**(£523,270)**	**(£131,960)**	**(£86,050)**	**£6,424,186**	**(£3,191,507)**

Mae’r tabl uchod yn dangos hyd yma bod Llywodraeth Cymru wedi talu £7.736 miliwn ac mae gennym hawliad sy’n weddill o £3,232 ar gyfer incwm.

Model Darparu Amgen Hamdden – Mae’r llinell gyllideb hon yn cynnal y cyllidebau gweddilliol sy'n gysylltiedig â Hamdden, gan gynnwys y ffi reoli sy'n talu am y gwasanaethau a fyddai'n cael eu darparu yn ystod blwyddyn arferol. Mae Hamdden Sir Ddinbych Cyf yn adrodd yn fisol i'r Bwrdd Rheoli Contractau ar y sefyllfa ariannol sy'n newid yn gyflym yn yr ardal hon. Mae’r Cyngor yn hawlio arian colli incwm gan Lywodraeth Cymru ar ran Hamdden Sir Ddinbych Cyf.

Cyllidebau Corfforaethol – Er nad oes unrhyw amrywiant ar hyn o bryd, mae'n debygol y bydd yr holl wariant dewisol ac arian wrth gefn yn cael eu rhyddhau er mwyn helpu i ariannu'r sefyllfa. Fel yr adroddwyd y mis diwethaf mae £410 mil o gyllideb wrth gefn wedi’i ddyrannu i wasanaethau i dalu am y setliad tâl diweddar. Fodd bynnag mae risgiau yn parhau o amgylch yr Incwm o Dreth y Cyngor a’r Cynllun Gostyngiad Treth y Cyngor sy’n

debygol o ddileu gweddill y gronfa wrth gefn. Cariwyd Balansau Cyffredinol heb eu clustnodi o £7.135m ymlaen i 2020/21, gydag isafswm lefel ddarbodus o £5 miliwn neu 2% o'r Gyllideb Refeniw Net (£4.2 miliwn) p'un bynnag yw'r uchaf. Mae’n bosibl y bydd angen adolygu hyn wrth i ni barhau i deimlo effaith y pandemig.

Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2020/21 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.9 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i’w cario ymlaen i 2021/22 yw diffyg net o £1.918 miliwn, sy'n cynrychioli cynnydd o £0.530 miliwn yn y diffyg sydd wedi'i ddwyn ymlaen i 2020/21 o £1.388 miliwn.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae’r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd gostyngiad o £1,066 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £853,000 yn fwy na’r gostyngiad o £213,000 yn y gyllideb oherwydd y cynllun diwygiedig i gynyddu’r cyfraniad refeniw i gyfalaf. Felly rhagwelir y bydd balansau’r CRT yn £1.600 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae’r Gyllideb Gyfalaf o £19.2 miliwn yn cael ei rhannu’n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i’r stoc dai bresennol (£5.3 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£13.8 miliwn).

Rheoli’r Trysorlys – Ar ddiwedd mis Hydref, roedd cyfanswm benthyciadau’r Cyngor yn £243.5 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.91%. Roedd y balansau buddsoddi yn £19.3 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.01%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £50.89 miliwn, ac mae’r gwariant hyd yma’n £17.91 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi’u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau’r Asesiad o’r Effaith ar Les?

Cafodd Asesiadau o’r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor ei gyflwyno i’r Cyngor ar 21 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Hefyd eleni, cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu gyda'r cyhoedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol, a byddwn yn datblygu ar y profiad yn y blynyddoedd i ddod.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Wrth gwrs, mae'r ffocws ar hyn o bryd ar yr ymateb ariannol a'r broses adfer yn sgil pandemig Covid-19. Er bod y pwysau yn sylweddol iawn, mae'r Cyngor yn dechrau'r cyfnod hwn gyda'r manteision canlynol:

- Enw da iawn am reoli cyllid ac ymateb i dros 10 mlynedd o ostyngiadau yn y gyllideb mewn termau real. Dylai'r systemau a'r prosesau sydd ar waith helpu Cyngor Sir Ddinbych yn ei ymateb

- Mae gan y Cyngor gronfeydd ariannol wrth gefn a balansau cymharol iach.

- Roedd y setliad a'r gyllideb a osodwyd ar gyfer 2020/21 yn caniatáu i'r Cyngor fynd i'r afael â llawer o bwysau o fewn Gofal Cymdeithasol, Gwasanaethau Gwastraff, Cludiant Ysgol, Addysg ac Ysgolion. Nid yw hyn yn golygu nad yw'r pwysau busnes arferol yn dal i fodoli, ond mae'n golygu ein bod mewn sefyllfa well na'r blynyddoedd blaenorol

Bydd yr Adroddiad Cyllideb rheolaidd i'r Cabinet yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau a darperir diweddariadau rheolaidd i gyfarfodydd anffurfiol o'r Cabinet o hyd.

Mae meysydd o risg yn parhau ar gyllidebau gofal cymdeithasol (Oedolion a Phlant), Cludiant i'r Ysgol a Gwasanaethau Gwastraff er gwaethaf y buddsoddiad sydd yng nghyllideb 2020/21 (cyfanswm o £6.1 miliwn). Caiff y meysydd hyn eu monitro'n agos drwy'r flwyddyn.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae’n amlwg mai dyma’r cyfnod ariannol mwyaf heriol mae Cyngor Sir Ddinbych wedi’i wynebu. Nod y Strategaeth Ariannol y cytunwyd arni gan y Cabinet ym mis Mai yw lliniaru'r risgiau allweddol canlynol:

- Gall methu â chael strategaeth ariannol gadarn effeithio ar sefydlogrwydd a chynaliadwyedd ariannol y Cyngor.
- Effaith ar allu’r Cyngor i ddarparu gwasanaethau craidd.
- Effaith ar allu’r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae’n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.